

2011. OKTÓBER 17. HÉTFŐ

JEREMIÁS PRÓFÉTA KÖNYVE 36,20–32

DR. BALLA IBOLYA

A király elégeti a tekercset

^{36,20}Majd bementek a királyhoz az udvarba, miután a tekercset elhelyezték Elisámá kancellár szobájában, és jelentették mindezt a királynak. ^{36,21}A király elküldte Jehúdit, hogy hozza el a tekercset. Jehúdi el is hozta Elisámá kancellár szobájából, és felolvasta a király előtt, és a király szolgálatában álló vezető emberek előtt. ^{36,22}A király éppen a téli palotában tartózkodott, mert az év kilencedik hónapja volt. Előtte a kályhában égett a tűz. ^{36,23}Amikor Jehúdi három vagy négy hasábot elolvasott, a király levágta azt a kancellár késével, és a kályha tűzébe dobta, míg csak az egész tekercs a kályha tűzébe nem került. ^{36,24}Nem rettentek meg, ruháikat sem szaggatták meg, sem a király, sem udvari emberei, amikor hallották mindezeket. ^{36,25}Elnátán, Delájá és Gemarjá kérlelték ugyan a királyt, hogy ne égesse el a tekercset, de nem hallgatott rájuk. ^{36,26}Sőt megparancsolta a király Jerahmeél királyfinak, Szerájának, Azriél fiának és Selemjának, Abdeél fiának, hogy fogják el Bárúk írnokot és Jeremiás prófétát. De az Úr elrejtette őket.

Jeremiás újból lediktálja beszédeit

^{36,27}Így szólt az Úr igéje Jeremiáshoz azután, hogy a király elégette a tekercset azokkal az igékkel, amelyeket Bárúk Jeremiás diktálása után írt le: ^{36,28}Végy elő egy másik tekercset, és írd rá az előbbi igéket mind, amelyek az előző tekercsen voltak, de elégette Jójákim, Júda királya! ^{36,29}Jójákimnak, Júda királyának pedig mondd meg: Így szól az Úr: Te elégetted azt a tekercset, és ezt mondtad: Miért írtad rá, hogy el fog jönni a babilóniai király, elpusztítja ezt az országot, és véget vet benne az embernek és állatnak?! ^{36,30}Ezért így szól az Úr Jójákimról, Júda királyáról: Nem fog az utódja Dávid trónján ülni. Holttestét pedig kidobják, és ott hever nappal a hőségben, éjszaka a fagyon. ^{36,31}Megbüntetem őt és utódját meg udvari embereit a bűneik miatt. Elhozom rájuk és Jeruzsálem lakóira meg a júdaiakra mindazt a veszedelmet, amit megmondtam nekik, de nem hallgattak meg. ^{36,32}Jeremiás tehát elővett egy másik tekercset, odaadta Bárúk írnoknak, Nérijjá fiának, az pedig felírta rá Jeremiás diktálása után azokat a beszédeket, amelyek a Jójákim, Júda királya által elégetett iratban voltak. Sőt még sok más hasonló beszédet is csatoltak hozzájuk.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Az előzményekben a Jeremiás jövendöléseiből való felolvasásra került sor a templomban, a nép előtt és azután a nép vezetőinek körében (Jer 36,10.15). Harmadszorra a tekercs Jójákim király elé kerül. Nem derül ki pontosan, hogy

kik azok a vezetők, akik már korábban is jelen voltak és most is jelen vannak. Viselkedésükre jellemző volt először a félelem és a döbbenet, s a hezitálás (36,16). Ez a félelem talán istenfélelemből ered, talán pusztán a közelgő ítélettől való rettegés váltja ki. Egyfelől Jeremiásnak és Bárúknak azt tanácsolják, rejtőzködjenek, másrészt érzik annak a kötelességnek a súlyát, amely szerint a történelekről a királynak be kell számolniuk. Azon vezetők, viszont, akik jelen vannak a király palotájában, nem alázattal, s nem félelemmel reagálnak.

A király nemcsak hogy nem retten meg, hanem megsemmisíti a tekercset. Az, hogy az egész tekercs a kályha tűzébe került, nem feltétlenül jelenti azt, hogy az egész felolvasásra is került. Elképzelhető az is, hogy a király haragjában már akkor megsemmisítette az iratot, amikor csak egy részét olvasták fel. Nem meglepő a viselkedése, hiszen Jeremiásnak nyílt ellensége volt, s nem akarta meghallani a próféta vádjait, amelyekből több is őt érintette. Az Egyiptomnak fizetett adók terhe az országot szegénységbe sodorta, amihez hozzájárult, s amivel éles ellentétben állt Jójákim fényűző életmódja és szociális igazságtalansága. A Jer 22,13–19-ban a próféta kemény vádakkal illeti emiatt a királyt, s tetteit apjának, Jósiás királynak tetteivel állítja szembe.

A tekercsre írt jövendölések felolvasása után Jójákim nyíltan is üldözi Jeremiást és Bárúkot. Ha ekkor a király kezére kerülnek, sorsuk biztosan megpecsételődik, ahogyan Úrijjá prófétáé is, aki szintén kritikával illette Jójákimot és az életével fizetett (Jer 26,20–23). Jeremiás és Bárúk elrejtésében Isten tettét és az általa eszközként felhasznált emberi cselekedeteket láthatjuk (36,26; 36,19). Jeremiás a jövendölések leírását követő és az 598-as ostromot megelőző 7 évben hosszabb-rövidebb ideig rejtőzködött.

A tekercs elégetését követően a próféta újra leírja a jövendöléseket. Amíg a jövendölések első megírásához még a megtérés lehetősége társult („Talán meghallja Júda háza...”, 36,3; „Talán az Úr elé száll könyörgésük, és megtérnek a rossz útról...”, 36,7), itt már egyértelműen Jeruzsálem népe, vezetői és a király sorsának megpecsételődéséről olvasunk (36:30-31). Azok az események, amelyekről a 36. fejezet hírt ad, valószínűleg időben közel álltak a karkemisi csatához, nem sokkal e csata után történtek. A király a csata kimenetele s Jeremiás figyelmeztetése ellenére is csak habozva rendelte magát alá Babilonnak, s minden bizonnyal e habozás következményének tekinthető a rablócsapatok betörése (602), valamint a szervezett támadás Jeruzsálem ellen (598), amelyben Jójákim maga is elesett. Az utódjáról szóló jövendölés is beteljesedett, hiszen fia, Jójákin csak három hónapig uralkodott, mielőtt fogságba hurcolták.

Prédikációvázlat

Senki sem szeret rossz hírt hallani, de a megoldás nem az, hogy a fejünket a homokba dugjuk, s megbüntetjük azt, aki a hírt tolmácsolja. Jójákim azonban ezt tette, alázat helyett göggel válaszolt Isten üzenetére, sőt Bárúk és Jeremiás elfogatására is parancsot adott.

Jójákimról tudjuk azt, hogy nyíltan ellentétben állt Isten emberével és az általa hirdetett üzenettel. Nem akart tetteivel szembesülni, nem akarta azt hallani, hogy Isten szemében hitszegő, s hogy a néppel szemben pedig igazságtalan zsarnokként viselkedik. Jójákim szemében talán kényelmesebb lett volna még évekig Egyiptomnak alárendelve élni, fizetni az adót, sanyargatni a népet. Minden rendben volt, amíg a babiloniak nem váltak hatalmassá, olyan birodalommá, amely már Egyiptomot is képes volt legyőzni. A királynak mindene megvolt, s csakis ez számított, még akkor is, amikor a nép már nyomorgott a súlyos adók terhei miatt. Jeremiás fel is emelte szavát a király társadalmi igazságtalanságával, zsarnokságával szemben (Jer 22,13–19). Jójákim azonban csak azzal törődött, hogy saját gazdagságát növelje, s valahogyan megpróbálja két nagyhatalom között, borotvaélen táncolva boldogulni. Igazán hűséges azonban egyikhez sem volt. Élete szomorú véget ért, az ostromban halt meg olyan királyként, akit vélhetőleg nem sokan sirattak meg.

Uralkodók jönnek-mennek, de Isten üzenete megmarad. Lehet azt elégetni, de azzal az ítélet nem tűnik el. „Jeremiás tehát elővett egy másik tekercset...”, (Jer 36,32). Nemcsak arról olvasunk, hogy a próféta még egyszer lediktálta Isten szavait, hanem azt is látjuk a folytatásban: „még sok más hasonló beszédet is csatoltak hozzájuk” (Jer 36,32). Isten szava változatlan marad, ez az egyik üzenete e versnek. Ugyanakkor, ha a próféta tetteit akarjuk jellemezni, azt is mondhatnánk, Jeremiás nem ijedt meg. Ott maradt Jeruzsálemben, nem menekült el, habár Jójákim idején néha rejtőzködni kellett azok elől, akik a Babilon elleni háború és az ellenállás hívei voltak. Jeremiás átélte azt, amikor káldeus, arám, móábi és ammóni rablócsapatok támadták meg Júdát (2Kir 24,2), átélte az 598-es jeruzsálemi ostromot, de tudjuk későbbi tevékenységével kapcsolatban, hogy következetesen hirdette Isten Igéjét még évekig, Cidkijjá király uralkodásának idején is.

Van választásunk: a fejünket a homokba dughatjuk, megpróbálhatjuk nem meghallani azt, amit Isten akar mondani, elhessegetni a többszöri figyelmeztetést, vagy nyitott szívvel figyelhetünk arra. Bármit is teszünk, Isten igéje megpróbál megszólítani, többször, talán többféleképpen. Ha dolgaink nincsenek rendben, nem jelent megoldást az, ha a szőnyeg alá söpörjük a problémákat. Egy idő után megsokasodnak, utolérnek bennünket, szembe kell velük néznünk, csak ne legyen túl késő. Isten elől nem lehet elbújni. Legyen szó arról, hogy megismerésére hívja az Úr azokat, akik még nem ismerik, s nem járnak útjain, vagy arról, hogy a tévelygőket, a tőle eltávolodottakat

próbálja újra magához szólítani. Ő mindig keres. Hívásának meghallását, hozzá fordulást kér tőlünk.